

Eierskapskontroll

Joma Næringspark AS

Et AS-selskap som eies av Røyrvik kommune, Klubb 11 NAF avd. 23, Mikkelsen Transport AS og Finn Bakken

2010

Innholdsfortegnelse

1 Innledning.....	3
1.1 Framgangsmåte	3
2 Om selskapet	4
2.1 Selskapsforhold	4
2.2 Avtalemessige forhold.....	4
2.3 Forpliktelser vis a vis offentlige instanser.....	5
2.4 Juridiske forhold.....	5
2.5 Organisasjon.....	5
2.6 Miljø.....	5
2.7 Fremtidsutsikter.....	6
2.8 Selskapets økonomiske utvikling	6
3 Styret	7
4 Revisor	8
5 Generalforsamling	8
6 Eierstyring	8
7 Høring.....	10
8 Konklusjon	10
8.1 Anbefalinger.....	10

Vedlegg

1 Innledning

I henhold til Lov om kommuner og fylkeskommuner § 77 nr. 5 skal kontrollutvalget ”*påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.*”

I kontrollutvalgets møte 12.09.09, sak 30/09 ble det vedtatt at KomRev Trøndelag skulle gjennomføre eierskapskontroll av Joma Næringssselskap i henhold til kommunelovens § 77 nr. 5.

Formålet med eierskapskontrollen er å kontrollere hvordan kommunen forvalter sin eierinteresse i selskapet, herunder om de gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. For Joma Næringssselskap sin del vil kommunens eierinteresser i selskapet ivaretas via kommunens representanter i generalforsamlingen.

Eierskapskontroll er en avgrenset kontroll, og omfatter blant annet ikke kvaliteten på tjenestene selskapet leverer eller selskapets måloppnåelse. Dette er forhold som kan kontrolleres gjennom forvaltningsrevisjon.

1.1 Framgangsmåte

Rapporten bygger på informasjon fra selskapets eiere, styret og administrasjonen, samt åpne kilder som blant annet Foretaksregisteret, Proff.no., m.v. Ordfører som kommunens eierrepresentant har svart skriftlig på tilsendte spørsmål fra revisjonen. Det samme har styret gjort gjennom felles skriftlige svar på tilsendte spørsmål. Daglig leder ble intervjuet av revisjonen og daglig leder har verifisert referatet fra intervjuet.

Kontrollen har en bred tilnærming, og vil på denne bakgrunn ikke gå i dybden med hensyn til videre undersøkelser av mulige funn.

Funnene vurderes opp mot

- Aksjeloven
- Selskapsavtale
- Offentleglova
- Lov om Offentlige anskaffelser
- Anbefalinger fra KS' Eierforum ¹
- Kommunens og selskapets egne planer/rutiner

Hovedfokus i rapporten vil være på negative funn. Det vil si at det som i utgangspunktet er i orden, ikke vil være gjenstand for nærmere omtale. Når det er sagt, er vårt inntrykk at det er etablert rutiner for rimelig god eierstyring for styret og for daglig leder. Kontrollen viser at den generelle rapporteringsplikten og utøvelse av eierskapet i store trekk etterleves, men at det kan vurderes ajourføringer, klargjøringer og evt. forbedringer på enkelte pkt., jfr. kap. 8, konklusjoner.

¹ KS Eierforum er et kompetansenettverk for eiere av selskaper i kommunal sektor. Formålet er å utvikle et kompetent og aktivt eierskap hos norske kommuner og fylkeskommuner, til beste for befolkningen og de selskap disse er eiere i (<http://www.ks.no/tema/Samfunn-og-demokrati/Eierskap/KS-Eierforum-/>).

2 Om selskapet

Årsberetning 2008 sier følgende om selskapet:

”Den 1. Juli 1998 overtok Joma Næringspark AS fra Grong Gruber kontorbygg, velferdsbygg, verksteder, lager, kraftlinje og oppredningsverk, samt en god del maskiner og utstyr for å kunne legge forholdene best til rette for nye arbeidsplasser i Joma.

I tillegg til en kostnadsfri overtakelse av bygg, anlegg og utstyr, mottok bedriften et b etydelig beløp fra gruveselskapet til blant annet drift, organisering, investeringer, og fondskapital for å lette nyetableringen av bedrifter i Røyrvik, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Røyrvik kommune har også bidratt som en del av forutsetningene i inngått avtale med Grong Gruber.

Formål

Joma Næringspark AS er både et eiendoms- og investeringsselskap. Selskapets formål er å eie, tilrettelegge og leie ut grunnarealer og lokaler, kjøpe, selge og leie ut maskiner og utstyr til næringsformål, samt delta i utviklingen av lønnsom næringsvirksomhet i Røyrvik kommune med spesielt ansvar for utviklingen i Joma industriområde. Dessuten skal selskapet kunne delta i andre selskaper med lignende formål. Selskapets formål er å bidra til næringsutvikling i Røyrvik, og dermed varige arbeidsplasser i kommunen. Selskapet tar ikke sikte på å drive med fortjeneste eller dele ut utbytte. Økonomisk resultat må imidlertid gi selskapet mulighet for overlevelse på lang sikt.”

Joma Næringssselskap er således et aksjeselskap med sammensatt offentlig og privat eierskap.

Eierne har slike eierandeler:

- Røyrvik kommune,	84,6%
- Klubb 11 NAF avd. 23	14,85%
- Mikkelsen Transport AS	0,5%
- Finn Bakken	<u>0,05%</u>
	100,0%

Gjennom egen samarbeidsavtale mellom Røyrvik kommune og Joma Næringspark AS, ”Etablering av Næringshage”, har kommunen overlatt myndighet og sentrale virkemidler for næringsutviklingen i Røyrvik til Joma Næringspark.

Selskapets administrasjon er lokalisert til Limingen i Røyrvik kommune og har 1 fast ansatt; daglig leder.

2.1 Selskapsforhold

Daglig leder og styreleder er av den oppfatning at det ikke er avdekket forhold som tilsier en nærmere undersøkelse rundt eierstyringen. Joma Næringssselskap har eierinteresser i flere selskap. Daglig leder har redegjort for hvordan prosesser rundt oppkjøp og nedsalg har vært håndtert. Det har ikke vært avdekket eller funnet at Joma Næringssselskap her har gått på vesentlige tap.

2.2 Avtalemessige forhold

Gjennom eierskapskontrollen er det ved svarene fra styret eller daglig leder ikke kommet frem noe som tilsier at selskapet ikke overholder sine avtalemessige forpliktelser. Selskapet har

ikke heftelser i fast eiendom eller andre realaktiva, samt langsiktig gjeldsforpliktelser. I følge daglig leder brukes anbudsprinsippet ved kjøp av varer og tjenester, og slik sikres at ressursene anvendes mest effektivt. I og med at selskapet ikke er heloffentlig eid vurderer daglig leder og styret det slik at lov om offentlige anskaffelser § 2 ikke gjelder selskapet, men forholder seg til aksjelovens bestemmelser. Virksomheten har ikke forpliktelser vedrørende gjenkjøp eller uoppgjort erstatningskrav. Det er imidlertid stilt en garanti på kr. 100.000.-. overfor en lokal bedrift vedrørende opptak av kassakreditt.

Eksterne rådgivere nyttes når det er større og kompliserte saker som skal utredes og behandles. Imidlertid varierer dette fra år til år, og ifølge daglig leder kan kjøpet av slike tjenester variere mellom noen få tusen kroner og til over 100.000.-. Bruk av eksterne rådgivere har vært brukt ved større oppkjøp eller nedslag i selskap hvor Joma Næringspark har eierandeler. Selskapet har tegnet forsikringer som i følge daglig leder dekker behovet, og dette vurderes jevnlig. Eierskapskontrollen har avdekket at det ikke er tegnet egen styreforsikring. Daglig leder opplyste at dette nå skal legges frem for styret til vurdering,

2.3 Forpliktelser vis a vis offentlige instanser

Selskapet har ingen uoppgjorte forpliktelser, tvister eller krav/pålegg fra offentlige myndigheter.

2.4 Juridiske forhold

Selskapet har, jfr. daglig leder, ikke pågående, eller potensielle tvister for domstolene. Styret og daglig leder er av den oppfatning at selskapet som aksjeselskap ikke omfattes av Offentleglovas bestemmelser om innsyn i dets postjournal, og forholder seg til Aksjelovens bestemmelser.

2.5 Organisasjon

Selskapet har kun 1 fast ansatt; daglig leder. For øvrig leies det inn ekstra personer og ressurser når det er nødvendig til avgrensede oppgaver.

2.6 Miljø

Siden selskapet kun eier bygningene på stedet, og ingenting av grunn eller gruver, betraktes miljøpåvirkningen som liten. Selskapet anfører at ved en fremtidig situasjon der deler av bygningsmassen eventuelt vedtas revet og fjernet, blir det aktuelt å vurdere denne delen. Det samme gjelder dersom planene om bruk av Hudningsvatnet igjen aktualiseres.

2.7 Fremtidsutsikter

Totalt sett vurderer daglig leder at det ubetinget er et grunnlag for fremtidig drift.

Selskapet har mye infrastruktur på plass, som strøm, bygninger og avrenningssikring m.v. Likedan har selskapet solgt seg vesentlig ned i et større selskap som de var med på å starte opp. Dette gjør at Joma står sikrere og har redusert risikoen.

Et usikkerhetsmoment er eventuell fjerning av eksisterende bygningsmasse. Her nærmer selskapet seg et punkt hvor vurdering og beslutning må tas. Dette representerer en kostnad som p.t. ikke er klarlagt. Hvis gjenværende malmressurser skulle bli drivverdige kan det ha betydning for vurderingene. Et viktig moment for videre drift er også at egenkapitalen vedlikeholdes.

2.8 Selskapets økonomiske utvikling

Jota Næringspark AS fører sitt regnskap etter regnskapsloven.

Regnskapet for 2008 viste et negativt årsresultat på kr. 577.228, mens tilsvarende for 2007 var kr. 198.951. Likviditet bestående av bankinnskudd, kontanter og lignende var pr. 31.12.08 på kr. 328.737 og kortsiktig gjeld på kr. 398.554.-. Tilsvarende for 2007 var hhv. kr. 273.348 og kr 1.130.087.-. Selskapets fritt disponible egenkapital for 2008 var kr. 2.583.846.-, mens tilsvarende for 2007 var kr. 3.161.074.-.

Tabellen nedenfor viser Joma Næringssselskap sin utvikling de 5 siste årene:

RESULTATREGNSKAP	2008	2007	2006	2005	2004
Konsernregnskap	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Valutakode	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK
Sum driftsinntekter	1 148 000	828 000	831 000	566 000	389 000
Driftsresultat	-226 000	-277 000	-419 000	-443 000	-505 000
Resultat før skatt	-577 000	-199 000	14 000	-267 000	-616 000
Årsresultat	-577 000	-199 000	14 000	-267 000	-616 000

BALANSEREGNSKAP	2008	2007	2006	2005	2004
Valutakode	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK
Sum anleggsmidler	5 620 000	6 052 000	6 371 000	6 630 000	6 995 000
Sum omløpsmidler	1 362 000	2 239 000	1 551 000	1 023 000	916 000
Sum egenkapital	6 584 000	7 161 000	7 360 000	7 346 000	7 613 000
Sum gjeld	399 000	1 130 000	562 000	307 000	298 000

REGNSKAPSANALYSE	2008	2007	2006	2005	2004
Valutakode	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK
Totalrentabilitet i %:	-1,5%	-2,4%	0,3%	-2,3%	-2,8%
Resultat av driften i %:	-19,7%	-33,5%	-50,4%	-78,3%	-129,8%
Likviditetsgrad:	3,4	2	2,8	3,3	3,1
Egenkapitalandel i %:	94,3%	86,4%	92,9%	96%	96,2%

3 Styret

Styret forholder seg til styreinstruks vedtatt av styret selv 22.11.1999. Denne omhandler sentrale saker som styret årlig skal behandle, som for eksempel revisjon av strategiplan/langsiktig finansieringsplan, markedsplan, økonomi, internkontroll og kvalitetssikringstiltak. Styret skal sette dette inn i egen årsplan. De evaluerer årlig sin virksomhet. Styret rapporterer til kommunen som største eier etter innarbeidete rutiner. Det er videre gjort avklaring mellom styret og kommunen på hvilke type næringssaker kommunen og Næringsparken skal arbeide med, jfr. Strategiplan for Røyrvik kommune og Joma Næringspark AS 2010 – 2014.

Samarbeidsavtalen mellom kommunen og Joma Næringspark sier hvordan rapportering mellom daglig leder og styret m.v. skal gjøres. Daglig leder følges opp med jevnlig møter mellom ham og styreleder. Oppfølgingen skjer også av styret ved at daglig leder møter og er sekretær for styret. For øvrig skal daglig leder rapportere halvårlig til formannskapet.

Styrets har pr. april 2010 slik sammensetning:

- Jørund Øvereng, styreleder
- Magnar Namsvatn, styremedlem
- Arve Haugen, styremedlem
- Jørgen Tømmerås, styremedlem
- Gunnbjørn Heggstad, styremedlem

Styrets leder velges for 1 år av gangen av generalforsamlingen. Etter vedtektenes § 5 består styret av 3 – 5 medlemmer, med eller uten varamedlemmer. Det er ikke valgt varamedlemmer til styret. Vedtektene, vedtatt 10.12.1998, sier ikke noe om eventuell funksjonstid for styremedlemmer, samt evt. valgkomité. Fra og med 2008 er ordfører, Magnar Namsvatn, med som styremedlem. Før 2008 var ikke ordfører med i styret. Dette er således en relativt ny situasjon. Revisor viser nærmere til kap. 6, eierstyring. Styreinstruksen inneholder en detaljert beskrivelse av hvordan sakene skal behandles, protokollering, samt styremedlemmenes plikter og rettigheter. Styreinstruksen berører også habilitet; er et styremedlem inhabil har medlemmet plikt til å erklære seg inhabil i vedkommende sak. Dette gjelder også daglig leder.

Styret benytter advokat som rådgiver i kompliserte juridiske saker og benytter revisor i viktige økonomiske disposisjoner. Revisor møter ellers ved behov i styret.

4 Revisor

Revisor hadde i sitt svar ingen merknader av betydning for eierskapskontrollen, og sier blant annet i sin uttalelse:

”Vi har gjennomgått siste 5 år og finner ikke at det har vært forhold i selskapet Joma Næringspark AS som har nødvendiggjort utsendelse av nummerert brev fra revisor. Ved etableringen i 1998 hvor det ble søkt om fritak for skatteplikt i selskapet; noe som ble oppnådd.

Joma Næringspark AS har støttet ny virksomhet både med innlån og aksjekapital; virksomhet som naturlig nok er sterkt risikoutsatt i etableringsfasen. Vi har presisert revisjonsberetningen for 2008 for å understreke dette. Ikke sannsynlig at det vil oppstå skattepliktig overskudd i overskuelig fremtid.”.

5 Generalforsamling

Det er kun mottatt tilbakemelding fra 1 av 4 eiere, og dette er fra ordfører som eier på vegne av kommunen. Generalforsamlingen skal etter vedtektene avholdes innen utgangen av juni måned. Kommunestyret/formannskapet velger kommunens representanter til generalforsamlingen og gir fullmakter ut fra sakliste til generalforsamling og drøfting av denne. Grunnlaget for eierskapsstrategien er nedfelt i kommunestyrets vedtak i sak 226/96 om opprettelsen av selskapet, jfr. kap. 2 om selskapet. Rapportering til alle eierne skjer gjennom årsregnskap og årsberetning. Imidlertid står kommunen i en særstilling både gjennom sin store eierandel og den funksjon Joma Næringspark er gitt i vedtektene og opprettelsesvedtaket. Rapportering fra styret til kommunen som største eier skjer ved at styret møter formannskapet 1 gang i året. Utover dette slår instruksen fast at daglig leder møter formannskapet 2 til 3 ganger i året, rådmann/ordfører 6-8 ganger, samt kommunestyret en gang pr. år.

6 Eierstyring

Selv om selskapet har flere eiere, er det Røyrvik kommune som er den klart største aksjonær med 84 % av aksjene, og som dermed utøver den reelle eierfunksjonen i Joma Næringspark. I øverste instans er det kommunestyret som utøver kommunens eierskap. Kommunestyret eller formannskapet får seg forelagt innkalling og sakliste til generalforsamling når disse dokumentene foreligger.

Kommunen som største eier har ikke utarbeidet egne eierstrategiplaner, men har sluttet seg til eierstrategien utarbeidet av styret i Joma Næringspark. Det samme gjelder sentrale målformuleringer, etiske retningslinjer m.v. Det er også vedtatt en omfattende samarbeidsavtale mellom kommunen og selskapet som inneholder detaljerte/konkrete bestemmelser og fullmakter for de oppgaver som selskapet utfører for kommunen på næringsarbeidet. For kommunestyret kunne det vært en fordel å få drøftet eierskapet, sammen med øvrige eierinteresser kommunen har, i en helhetlig sammenheng. KS' eierforum har utarbeidet anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll. Anbefaling nr. 2 sier at kommunene bør utarbeide eierskapsmelding og at denne bør minimum inneholde punkter om:

- Oversikt over kommunens virksomhet i selskaper og samarbeid
- Politisk(prinsipper for eierstyring) og juridiske styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.
- Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskap og samarbeid.

Revisor vil anbefale at kommunen utarbeider eierskapsmelding i tråd med anbefalingen fra KS' Eierforum.

Kontrollen viser at det er jevn kontakt og kort vei mellom selskapets daglige leder, styret og kommunen som eier. Det kommer frem fra både daglig leder, styret og ordfører at dette er nødvendig og ønskelig. Når ordfører er gitt styreplass, gjør det sitt til at veien er kort mellom største eier og selskapet. Imidlertid kan dette føre til noen utfordringer, blant annet habilitet.

KS' Eierforums anbefaling nr. 13 omhandler habilitet og politisk representasjon i styrene om politikere i styrene. I utgangspunktet er denne anbefalingen kritisk til bruk av ledende politikere, herunder ordfører, i selskapsstyrene. I kommentarene til anbefalingen sier imidlertid KS at det for de mindre kommunene (Røyrvik med under 500 innbyggere kategoriseres her) vil det være viktig å utnytte eksisterende kompetanse uavhengig av politisk deltakelse til selskapsstyrene. Revisor vil imidlertid understreke at i slike situasjoner bør en være ekstra nøye med vurdering av habilitet og håndteringen av dette.

I og med at kommunen sitter som majoritetseier kan innbyggerne i Røyrvik og allmennheten for øvrig ha nytte av innsikt i selskapets virksomhet. Selskapets juridiske forhold til Offentleglovas § 2 vedrørende journalinnsyn i selskap hvor det offentlige eier mer enn halvparten, vil revisor anbefale at kommunen som største eier bør ta dette til vurdering. Sentralt styringsdokument for selskapet er Strategisk plan 2010 – 2014, som sier en del om eierstrategi er utarbeidet av styret for selskapet og som kommunen har gitt sin tilslutning til. Revisor mener det ville vært naturlig at også generalforsamlingen hadde behandlet denne. Andre sentrale dokument som styringsinstruks og selskapsvedtekter er av eldre dato kunne også ha vært gjennomgått og ajourført.

Eierstyring har vært tema på folkevalgtopplæringen. Ordfører gir uttrykk for at det nok kan være en utfordring for enkelte kommunestyrerepresentanter å ha den fulle forståelse og innsikt, spesielt når det kommer nye inn og som da ikke har vært med i de prosesser som gikk ved etablering av selskapet.

Dette har vært tema for hvert nytt kommunestyre, og det er behandlet diverse avgrensninger mellom næringsarbeidet Joma Næringssekskap/Næringsshagen skal stå for og næringsstyret/formannskapet. I inneværende periode er det arbeidet med en omorganisering som nok har bevisstgjort de fleste kommunestyrerepresentantene og som er uttrykt i vedtatte Strategiplan for 2010 – 2014. Ut fra den funksjon som selskapet har som praktisk redskap i kommunens næringsarbeid er en jevn og tett dialog nødvendig. Allikevel kan det kanskje være naturlig at det gjøres en løpende vurdering av rammene, formen og rollene mellom kommunen som eier og selskapets utøvende funksjon.

7 Høring

Utkast til rapport ble oversendt styret, daglig leder, generalforsamlingens medlemmer, selskapets revisor, samt ordfører og rådmann ved brev av 21.05.2010.

Det har kommet 3 antall svar innen høringsfristen 21.06.2010. Disse følger som vedlegg til rapporten.

8 Konklusjon

- Kommunen bør utarbeide eierskapsmelding i tråd med anbefalingene fra KS Eierforum
- Selskapet bør fastslå sin status i forhold til Offentleglova § 2.
- Selskapet bør klarlegge sin status i forhold til Lov om offentlige anskaffelser § 2
- Selskapet bør oppdatere og ajourføre sentrale styringsdokument som selskapsvedtekter og instruks for styret m.v.
- Det bør vurderes nærmere hvilke organ som skal behandle og stadfeste sentrale eierskapsdokument som strategiplan, styreinstruks m.v.
- Det bør vurderes å klargjøre nærmere rollen og kontaktpunktene mellom eierskaps- og utøvende funksjon/styret.

8.1 Anbefalinger

Det anbefales at det gjennomføres ny selskapskontroll av Joma Næringspark AS perioden 2011 – 2014.

Steinkjer 23.06.2010

Sissel Mikalsen/s/
Oppdragsansvarlig revisor

Einar Sandlund
Prosjektleder